

DEBRECENI
PROTESTÁNS LAP
EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Ha a trombita bizonytalanul zeng.

A közel napokban igen okos és igen termékenyítő prédikációt hallottam erről a közismert igéről. A prédikátor egyebek közt azt is mondta — és talán ez ragadta meg legjobban a figyelmemet, — hogy a református egyháznak híveire gyakorolt hatása azért hanyatlott, mert a lekipásztorai nem beszélnek közérthető nyelven, azaz nem úgy hirdetik az igét, hogy azt mindenki egyformán örömmel befogadhassa.

Nagy igazság van ebben és valóban azt hiszem, senki sem tesz rosszabb szolgálatot a reformátusságnak, — nem elég: általában Isten anyaszentegyházának, mint az olyan prédikátor, aki másnak más városban, sőt talán más országban más körülményekre alkalmazottan megírt szép beszédét pompásan betanulva, elszavalja a maga egészen más viszonyok közt élő gyülekezetének. Persze az is lehet, hogy valaki a maga beszédét mondja el, de az még sem alkalmas a helybeli gyülekezet igényeinek kielégítésére. Mindenesetre nagy baj ez is, de semmi esetre sem akkora, mint az előbbi, s mindenek felett méltó és igazságos büntetése a gyülekezetnek, amely nem volt elég komoly a lekipásztora kiválasztásában.

Mondom, nagy igazságnak találok a tételt és igen buzgón helyesltem bensőmben a tanult, okos és az írást megértő papnak.

Nem vagyok azonban bizonyos abban, vajjon a helyes tétel következéseinek levonásában egyek vagyunk-e, mert sajnos, a mai református papság nagy részénél — s egyes tételekből gyaníthatóan alighanem az én méltán megdicséért fiatal papomnál is — a „mindenki” alatt nem mindenkit kell érteni.

A politikai életben is hovainkább lábra kap az az elgondolás, mely amikor a „nép egészének” a javáról beszél, csupán a legalsóbb néposztályok sorsára gondol. A politikának a mai magyar egyházi életünkben mindig tapasztalt feleslegesen nagy befolyásából következik, hogy ez az észjárás tért foglalt a mi egyházi köreinkben is, és amikor arról beszél-

nek, hogy a pap „mindenkinek”, az „egész gyülekezetnek” a papja legyen, ezt sietnek úgy érteni, hogy tehát a szerény sorsban élő és szerényebb műveltségű néposztályok szolgálatára kell állania.

Jól van ez is, odáig, hogy a pap csakugyan elsősorban a szegény, a támogatásra szoruló emberek dolgaival foglalkozzék, azokat vezesse, azokat segítse az élet nehéz küzdelmei közt. De nem jól van, mihelyt úgy értelmezik, s erre sok szomorú példát lehet látni, hogy: mivel pedig az előkelőbbek és a szegénység közt érdekellentét van, tehát a papnak az a dolga, hogy ebben az ellentétben álljon a kevésbé műveltek és kevésbé vagyonosak oldalára s azok követeléseinek legyen buzgó harcosa a másik féllel szemben.

Az ilyen exclusiv demokrácia a politikában sem igaz és nem helyén való. Bizonyára igen súlyos kárt okozott volna a magyar nemzetnek, aki — mondjuk — Széchenyi Istvánt elhallgattatta volna azért, mivel ő nem tartozik a szegények, műveletlenek és rangnélküliek kiváltságos osztályához.

Az egyházban pedig kétszeresen igazságtalan. Először azért, mert nem lehetetlen, hogy a vagyonosabb és műveltebb ember sokkal nyomorultabb és lelki ápolásra százszor inkább rászoruló, mint ama másik, akinek csak vagyona nincs. Másrészt pedig azért, mert az egyház létele és jövődjé szempontjából egyáltalán nem közömbös az, hogy a jobb sorsban élő és műveltebb elemet meg tudjuk-e tartani az egyház iránti hűségben.

Már más alkalommal is rámutattam arra, hogy a római katolicizmusban sohasem hiányzott az alsóbb néposztályokra való hatás képessége. Mégis hanyatló tendenciát mutatott benne a vallásos élet és az egyház iránti buzgólkodás. A magyar római katolicizmus azóta éli reneszánszát, amióta sikerült megszerveznie a művelt elemeket. Az, ha egy derék kőművesegéd akármilyen áhitatosan imádkozik, nem tűnik szembe; de amikor az egyetemi tanár végig — nemcsak az előírt helyeken, hanem olyankor

is, amikor más buzgólkodók már felemelkednek — tehát mondom: végig térdepli a misét, annak igenis van nevelő hatása, nemesak az egyetemi ifjúságra, hanem másokra is.

Ne kicsinyeljük tehát az intelligens elem jelentőségét és ne csak a „népet” tekintsük működésünk tárgyának.

Hanem, hogy megint a római katolikus testvéreink példájára hivatkozzam, az egyháznak nem is az a feladata, hogy a meglévő ellentét folytán teljes erővel az egyik oldalra odaálljon. Ellenben az, hogy a meglévő ellentétek lehető kiküszöbölésével együvé hozza a gazdagot a szegénnyel, a műveltet a műveletlennel. Római katolikus testvéreink ezt a legszebben csinálják és működésük még az egyházuk politikai súlyának növelésére is alkalmas.

Helyes tehát, hogy a trombitánk az egész népnek zengjen. De csakugyan mindenki számára zengjen.

Világi.

Hová vezet ez?

Csakugyan nagyon jó cím azoknak az egészen gyötrő aggodalmaknak az összefoglalására, amelyeknek több kedves munkatársunk is kifejezést adott e lap közelebbi számaiban.

Hová vezet a mostmár a lelkészi pályán is jelentkezni kezdő aggasztó túltermelés? És háová vezet a „jobb” lelkészi állások elnyerése körül hiszen már eddig is, rég ideje megfigyelhető, de most már a tartózkodásnak még a külső kellékeit sem respektáló *s ezután* — éppen a túltermelés következtében — alighanem még sokkal kevésbé respektálandó (hogy is mondjam csak, hogy nagyon ríktó mégse legyen?) *kézitusa*?

Éppen a túltermelés támaszt bennem nagyon alapos kétségeket az iránt, hogy az új lelkészválasztási törvény sokat fogna segíteni. Először is az ilyen kiméletlen közelharcok egy-egy lelkészi állás elnyerése körül mindennél alkalmasabbak annak az eszünkbe juttatására, hogy az emberileg legideálisabb törvénynek a 8-ai között is vannak rések, amelyeken át nagyszerűen lehet bujósdi játszani. Másodsor: a túltermelés és az annak következtében előálló nem-nemes verseny általában nagyon alkalmas arra, hogy a talán megvesztegető külső tulajdonságokkal bíró, de bensőleg selejtes elemeknek biztosítson fölényt. Harmadsor: elvégre a jelölő atyák szíve sem lesz kőből s bizony semmi sem fogja olyan könnyen meglágyítani, mint egy-egy „munkanélküli” oklevelés lelkész „kenyérhez juttatásának” fontos „szociális” szempontja (!)

Ne ringassuk tehát magunkat abban a csalfa illúzióban, hogy majd az új és különben is felemás lelkészválasztási törvény hatálybaléptével egy csapásra nagyszerű változások fognak bekövetkezni a lelkészi állások betöltése terén.

Hogy egyáltalában létrejöhessen valami előnyös változás és hogy ne következzen be egészen végzetes romlás, ahhoz nagyon sok minden egyébre is volna szükség:

1. Most már, egyéb szempontokról nem szólva, maga a túltermelés sürget bennünket arra, hogy a lelkészi tanfolyamot csakugyan fel kell emelni öt esztendőre. Az egyik legsúlyosabbnak gondolt érv úgyszólván az volt az ötödik év ellen — még legmagasabb hivatalos helyről is —, hogy „káplánhiány” van. Most már, hogy a nemlétező káplán helyett a *facér káplán* szomorú típusa lesz idestova megszokottá, talán ez az érv mégis elesik — amit egyébként belső üressége folytán is megérdemel. A két segédlelkészi évből egyszerű adminisztratív intézkedéssel be lehet az egyiket számítani az ötödik, tisztán gyakorlati jellegű évfolyamba, amely egyedül alkalmas arra is, hogy a tanítói oklevél megszerzésére a megelőző négy évfolyam túlnyomólag tudományos tanmenetének felforgatása és lefokozása nélkül módot adjon. Elkerülhetetlenül foglalkozni kell ennek kapcsán avval a kérdéssel is — amelyet egyes jelenségek máris nagyon időszerűvé tettek — hogy vajjon a csonkaország református lelkészi succrescentiájának biztosítására okvetlenül szükséges-e az egyetemi fakultás mellett három teljes akadémia s hogy vajjon ezek az akadémiák, vagy azok közül egy-kettő, nem jobban megfelelnek-e ez idő szerint a rendeltetésüknek akkor, hogyha addig, amíg a trianoni helyzet tart és másfelől, amíg egyetemi lelkészképzés van, az ötödik évfolyam szolgálatában álló lelkészképző, pasztorálispedagógiai szemináriumokká alakulnának át, természetesen minden képzelhető jogfolytonosság fenntartásával. Nagyon jól tudom, milyen mérges darázs-fészekbe nyúlok bele ennek a kérdésnek a fölvetésével, de érdemes egy pár csipést elszendvedni azért, hogy egyszer már a nyilvánosság előtt is fölvetessék — és azért, hogy *mi magunk* vessük föl ebben a formában, az egyház közjavát célozva, és ne rajtunk kívülálló tényezők vessék föl más formában — nem az egyház javát célozva.

2. Mind az egyetemi, mind a főiskolai lelkész-képzésben itt a legfőbb ideje az erkölcsi és tanulmányi szigorúság egészséges fokozásának. Elvégre ki kell már egyszer irtani gyökeresen azt az ősidők óta meglévő sunyi és szegyeteljes köztudatot, hogy a theologusnak jóval kevesebb tanulmányi erőfeszítésre van szüksége a kenyéradó oklevél megszerzéséhez, mint akármely más főiskolai szak hallgatójának — és hogy e mellett még az erkölcsi követelmények sem olyan nagyon magasak vele szemben főiskolai pályáján, amilyeneknek a leendő lelképásztorokkal szemben való felállítását még az egyszerű józanész is joggal elvárná. Arról vég nélkül lehet vitatkozni, hogy ebben a köztudatban mennyi a komoly valóság-alap és mennyi a pusztá szófia beszéd — de azt talán senki, aki

a helyzetet nyílt szemmel látja és lelkiismeretesen mérlegeli, nem fogja kétségbevonni, hogy a szigorúság még mindig elbír bizonyos egészséges fokozást, úgy tanulmányi, mint erkölcsi téren. Mind a túltermelésnek, mind pedig a lelkészválasztási bántó jelenségeknek itt volna az egyik legüdvösebb ellenszere.

3. Ami már most a lelkészválasztást magát illeti: számolnunk kell azzal, hogy nemcsak ez a mostani törvény fogja még jó egy-két esztendeig „rontani a közmorált”, hanem még az újnak életbeléptetése után is jó soká fogják azt rontani ennek a mostaninak az utóhatásai. Az alkoholista sem gyógyul meg mérgezettségéből abban a pillanatban, amint akár belső elhatározásból, akár külső kényszerből abba hagyja az ivást: milyen hosszú és kínos út áll még előtte a teljes testi és lelki megtisztulásig! Új törvény és régi közszellem a lelkészválasztásoknál is nagyon sokáig fognak még viaskodni egymással — és nagyon kétséges, melyik marad esetenként felül. Csak ha az új törvényben rejlő új szellemnek maguk a törvény őrei és végrehajtói lesznek magasabb és alsóbb fokokon legtisztább és legerélyesebb képviselői: akkor lehet majd remélni gyorsabb ütemű javulást. Ezt a követelményt pedig legelső sorban azokkal szemben kell fölállítani, akiknek egy-egy lelkészválasztás alkalmával — főleg nagyobb vagy éppen tömeggyülekezetekben — kezükben van és lesz a választóközönség közvéleményének irányítása a hivatali állásuk súlyánál fogva is, meg a személyes tekintélyüknél fogva is, legyenek akár lelkészi, akár nem lelkészi jellegű egyházi hivatalosok. Az ilyeneknek egyszerűen nem szabad azzal a kényelmes és tetszetős állásponttal takarózniok, hogy ők „a közhangulat kialakulásának nem akarnak elébe vágni” és még kevésbé szabad a népszerűségüket félteniök, sőt bátran és vígan kell vállalniok egy esetleges fiasco lehetőségét is. Mert ilyen esetben a fiasco legföljebb emberek előtt szégyen — akiktől a Krisztus szolgája dicsőséget úgy sem vehet — de a határozott, irányító állásfoglalás elmaradása Isten előtt elhordozhatatlan teher.

Való, hogy különösen tömeggyülekezeteinkben ismeretlen, földalatti erők dolgoznak mai napság s népességük igen nagy hányada végzetesen és visszahozhatatlanul kicsúszott a hivatott vezetők kezéből, amint azt legdermesztőbb világossággal épp egyes lelkészválasztási tünetek bizonyítják. De mi következik ebből? Kapituláljunk talán a kényszerhelyzet előtt és vessük végleg a „Herr Omnes” nyakába a gyeplőt? Vagy húzódjunk vissza kis kegyes konventikulumokba, ecclesiolákba s azoknak szűk ablakából forgassuk szemünket a világ és a hivatalos egyház romlásán? Vagy végül — álljunk elő bátran bizonyosságot tenni az Egyház Urának akaratáról a magát egyháznak nevező világ előtt és kiáltjuk oda a bálványozástól meg-

vadult népnek a Mózes felelősségérzetével, az Ige kardját suhogtatva: „Aki az Úré, ide hozzam!”? (II. Mózes 32:26.)

A három út mindegyike járható. Probatum est. És mindegyikről bizonyos, hogy hová vezet.

R. I.

KÖZÉLET

A marosvásárhelyi „nagyhét”.

A marosvásárhelyi „nagyhét” elé, mely szeptember hó 9—14. napjain tartatott, sok várakozással tekintettek nemcsak azok, akik az erdélyi egyházkerület területén laknak, hanem a királyhágómelléki egyházkerület tagjai is. Ehhez a reménységhez és várakozáshoz bizonyos aggodalom is járult, hogy a súlyos gazdasági helyzet következtében nagyon sokan elmaradnak és ezáltal jelentékenyen kevesebb lesz a résztvevőknek a száma. Ez az aggodalom azonban nem vált valóra. Lelkészek, tanítók, tanárok legyőzve minden anyagi akadályt, nagyon szép számban jelentek meg, különösen pedig a világiak és a Nőszövetségek tagjai. A templomok egyetlenegyszer sem tudták befogadni az érdeklődő híveket. S ezek a hívek igen nagy részben egyszerű, falusi, „harisnyás” székely férfiak, háziszóttos ruhájú asszonyok és lányok, akik messze vidékről keltek útra, hogy résztvegyenek a „nagyhét” áldásaiban. A messze vidékről összesereglett emberek között egyetlen alkalommal sem fordult elő legkisebb rendetlenség, hangos beszéd, hanem a legműveltebbtől a legegyszerűbbig mindenki legnagyobb figyelemmel és áhitattal hallgatta az előadásokat, predikációkat, imádságokat. Valóra vált a prófétai ige: Imé, napok jönnek, azt mondja az Úr Isten és éhséget bocsátok e földre, nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az Úr beszédének a hallgatása után.

A „nagyhéten” az egyházi közélet legelőkelőbb világi vezetői is igen jelentékeny számban jelentek meg.

A marosvásárhelyi egyházközség és kollégium különös melegséggel és szeretettel gondoskodott a vendégek fogadásáról és elszállásolásáról. A marosvásárhelyi gyülekezet az ünnepet külsőképen is megörökítette. Az egyházközség hívei ez alkalomra megújították igen nagy áldozattal százéves templomukat.

A nagygyűlés a lapunkban is ismertetett program szerint folyt le. Szeptember 10-én tanítók, 11-én tanárok, 12-én lelkészek, 13-án nőszövetségek napja volt — diakonisszák fogadalmatételével. Szeptember 14-én ment végbe a nagygyűlés. Ezen a napon ünnepelték a várban lévő leányközépiskola fennállásának 40-ik évfordulóját is.

A marosvásárhelyi „nagyhét” az elszakí-

tott erdély-királyhágói területen élő 750,000 református testvérünk élni akarásának nagyszerű bizonyítéka. Református véreink, mint egyetlen óriás mozdultak meg és figyeltek fel erre a hétre. S ez a hét méltó is volt gyümölcsöző és áldástadó hatásánál fogva az érdeklődés ilyenfokú megnyilvánulására. A minden szempontból kifogástalanul megrendezett „nagyhétért” legyen Istené a hála és dicsőség, aki megáldotta és megszentelte, legyen a bölcs és okos megrendezésért a vezetőké az elismerés, szolgáljon a megjelentek lelki üdvösségének munkálására oly mértékben, hogy azok is, akik nem vettek, vagy nem vehettek részt a „nagyheten”, lássák meg az ő életükben is Isten megáldó és megszentelő kegyelmének munkáját. (mb.)

ISKOLA

Látogatás a svájci tanítóképző-intézetekben.

(Folytatás.)

Július 7-én egész nap az intézet látogatásával voltam elfoglalva. Dél előtt a következő előadásokat látogattam meg: Módszertani óra, ahol a szemléltetés elvéről volt szó. Embertan: a tanár a szemet tárgyalta s igen ügyesen felrajzolta azt színes krétával. A földrajzórán Spanyolországot tárgyalták, főképen a történelmi előzményeket s összehasonlították Spanyolországot Svájjal. Általában ezeken az órákon azt tapasztaltam, hogy a tanárok nemcsak előadnak, hanem tanítanak is. A közlendő anyagot nem készen adják, hanem a növendékekkel, amennyire csak lehetséges, kitaláltatják. Ennek aztán az az áldásos következménye van, hogy a növendékek úgyszólván már az órán mindent megtanulnak s igen nagy képzettségre tesznek szert. Természetesen ez az eljárási mód a tanárra nézve igen fárasztó, de hát a svájci tanárok az eredmény és az intézet érdekében semmiféle fáradságot nem sajnálnak. Svájcban sehol sem láttam a kényelmeteskedő tanár típusát. Minden tanárt igazi kötelességérzet hat át. Az órákat pontosan megtartják. Mikor csengetnek, a tanári szobában mindenki felugrik és siet az előadásra. Maguk a növendékek is ezáltal a legnagyobb pontossághoz szoknak. Meglátogattam a gyakorlóiskolát is. Itt a hatodosztályosok törtékkel számoltak. Mindent nekik kellett kitalálni. Ez a kitaláltatás, amint a tanító mondotta, egyszersmind szociális érzésre való nevelés is, mert a tehetségesebb segít a gyengébbnek. Igen érdekesek voltak a gyermekeknek emlékezeti rajzai. Ahány gyermek, annyi felfogás. A növendékek legnagyobb része bentlakik az intézeti internátusban, amelynek az élén szintén az igazgató áll nevével együtt, akik együtt étkeznek a növendékekkel. Velük ebédtem és vacsoráltam én is. Az igazgató csa-

ládja és a növendékek egy kedves nagy család képét mutatta, amelyet igazi keresztyén vallá-
sosság hat át. Mindenütt a legnagyobb rend,
pontosság és tisztaság. Még egy-egy helyen nem
tapasztaltam úgy, mint itt, hogy mily fegyel-
mező ereje van az evangéliumi keresztyénség-
nek. A növendékek az évi ellátásért 1000 frankot
fizetnek, de természetes ez nem elegendő a költ-
ségek fedezésére, mivel Svájcban igen nagy a
drágaság. A többletkiadást az intézet erre a
célra szolgáló alapjából fedezi. A növendékek-
nek külön háló és külön dolgozó szobái vannak.
Van csinos olvasó termük. Gyönyörű szép kert.
Meg kell említenem, hogy ebéd után lefénnyké-
peztek bennünket az intézet egyik terraszán.
Ez a fénykép mindig kedves emlékeim közé
fog tartozni. Este tanári módszeres értekezlet
volt, amelyen én is részt vettem. Ez alkalommal
Rinderknecht, a gyakorló iskola vezetője tartott
igen érdekes előadást a gyermeki rajzokról s a
kérdést lélektanilag igen találólag világította
meg. Az előadás után elbúcsúztam az intézet
igazgatójától és tanárkarától. Felejthetetlen
maradt az a hitrokoni szeretet, amellyel fog-
adtak.

Másnap reggel öt órakor Winterturon és
Weinfelden át a Bodeni tó mellett fekvő Kreuz-
lingenbe utaztam az ottani állami tanítóképző-
intézet meglátogatására. Az állomásnál felejt-
hetetlen svájci barátom Frauenfelder lelkész öz-
vegye, aki szintén itt lakik, továbbá a tanító-
képzőintézet nagynevű igazgatója, Schohaus,
saját autójával fogadott. Schohaus szintén
fiatalember, körülbelül olyan 35 év körüli.
De már fiatal kora dacára is közismert peda-
gógus az egész Svájcban. Előzőleg St. Gallen
kanton tanítóképzőjében, Romanshornban mű-
ködött, mint a híres pedagógus Messmer utóda.
Ő rendezte sajtó alá s látta el jegyzetekkel
1927-ben Pestalozzi legnevezetesebb munkáit.
Igen nevezetes munkát írt a Freud-féle psycho-
analysisról. Legnevezetesebb munkája azonban,
mely oly nagy port vert fel Svájcban, 1930
májusban jelent meg ezzel a címmel: Schatten
über der Schule. Ezen munkában az iskola
árnyoldalait festi le a szerző. Ugyanis Schohaus
egy pedagógiai folyóiratban körkérdést intézett
már az életben működő meglehetősen emberekhez
afelől, hogy mely dolgok okoztak nekik kelle-
metlenségeket az iskolában s miféle félszeg-
ségeket tapasztaltak tanítójuk működésében.
A körkérdésre mintegy száztíz igen őszinte fe-
lelet érkezett, amelyeket Schohaus könyvében
közöttet. Természetes e könyvet több pedagógus
erősen megtámadta s azt a tanítóság magára
nézve sérelmesnek tartotta, holott ez a könyv
a tanítóságot nem akarja sérteni, hanem inkább
a félszegség elkerülésére inti őket. E könyv érde-
mes arra, hogy Magyarországon is megismer-
tessük azt. A debreceni Szülők Iskolájában sze-
retnék azzal foglalkozni. Úgy fél 9 órakor meg-
érkeztünk a tanítóképzőintézetbe, amely egy
régebbi kolostori épületben van elhelyezve.

Ez a kolostor az ágostonosoké volt s a XVI. században épült. A rend azonban felbomlott s Thurgau birtokába vette azt s 1833-ban, midőn a tanítóképzőintézet szerveztetett, átadta a tanítóképzőintézetnek. Gyönyörű termei vannak. Az egész épület barokk stílusban van építve. A folyosókon még most is láthatók a szentek és püspökök képei. Az intézet első igazgatója: Pestalozzi egyik kiváló tanítványa: Werli volt. Ezt az intézetet két kánton tartja fel: Thurgau és Appenzell ausser Rhoden. Megérkezve az intézetbe, a reggelinél fölkért Schohaus, hogy 9—10-ig az ő pedagógiai óráján a IV. évesek előtt tartsak előadást a magyar tanítóképzésről. Ez meg is történt s az előadás végén a növendékek igen érdekes kérdéseket intéztek hozzám a magyar tanítóképzésre és a debreceni református tanítóképzőintézetre vonatkozólag.¹ — A következő órán a német irodalmi órát látogattam meg, amelyen a növendékek gramofon segítségével tanulták meg a helyes kiejtést s egyes költemények elszavalását. Kiváló szavalókat lehetett hallani a gramofonban, s a szavakat aztán utánamondták a növendékek, mikor a gramofont elzárták. Különösen sokszor gyakorolták a híres svájci költő, Meyer Konrád Ferdinánd egyik kiváló szép költeményét. A földrajzórán a tanár a Csendes-Oceán áramlatairól, azok hőmérsékletéről s a gólfáramról beszélt. A következő óra módszertani óra volt, ahol a népiskolai tanítási anyag kiválasztásáról beszélt a tanár. Ebéd után meglátogattam a gyakorlóiskola V. és VI. osztályát, ahol a IV. éves képezdészek a gyakorlóiskolai tanító mintatanítását hallgatták meg a patakról, folyóról s ezzel kapcsolatban a pallórol és a hídról. Lehetőleg mindent a tanulóknak kellett kitalálni, akik között több tehetséges tanuló tűnt ki. Majd megnéztük az igazgatóval az intézet rendkívül gazdag gyűjteményét. Még ilyen gazdagon felszerelt tanítóképzőintézetet nem láttam. A sok anyag azonban rendezésre vár. Van az intézetnek óriási nagy zeneterme, legdíszesebb terme pedig a növendékek számára olvasótermül van berendezve. Vannak kis apró fülkék, amelyekben vagy zongora, vagy harmonium van elhelyezve, hogy egyszerre ugyanazon időben több növendék gyakorolhassa magát. Az intézetnek két orgonája van. Meghallgattuk a növendékek orgona- és zongorajátékát. A növendékeknek, akik bentlaknak, külön hálószobájuk van és külön munkatermük. Egy hálószobában négy, a dolgozószobában két növendék van elhelyezve. Mindenik növendéknek külön ruhaszekrénye van. Általában a

rend, a tisztaság igen feltűnő, ami reá vall a svájciak idevonatkozó szigorú felfogására. Az intézetben 12 tanerő működik s az 1928—29. iskolai évben a négy osztályban 83 növendék volt. Ezek közül református 70, katolikus 13. Volt a növendékek között 5 leány is, mivel Thurgau kántonban nincsen külön tanítónő-képző intézete. Általában Svájcban kevés tanítónőt alkalmaznak. A növendékek baleset ellen biztosítva vannak. Az intézetben három ifjúsági egyesület működik: 1. Tornakör (Gymnastika), amely minden évben külön nyomtatott Értesítőt ad ki. A test fejlesztésére Svájcban igen nagy súlyt fektetnek. 2. Mértékleteségi egyesület (Fiducia), amelynek tagjai semmiféle alkoholt nem isznak. A tagok száma évről-évre növekedik. 3. Gyorsírókör (Thurgovia). Újabb időben a tanártestület sokat foglalkozik az ifjúság önkormányzatának kérdésével s már bizonyos megállapodásokra is jutottak. Nagy súlyt fektetnek a tanulmányi kirándulásokra. Minden osztály minden évben Svájc más-más vidékére külön-külön tanári vezetés mellett kirándulást tesz. A kiránduláson való részvétel mindenkire kötelező. Van tekintélyes kirándulási alap, amelyből a szegényebb tanulók kirándulási költségeit fedezik. De meg a svájci vasutak és vendéglők a kiránduló ifjúságnak rendkívül nagy kedvezményt nyújtanak. Minden osztálynak legjobb fogalmazó tanulója az Értesítőben számol be a kirándulás főbb mozzanatairól. Érdekes elolvasni ezeket az ifjú lelkekből fakadó színes leírásokat. Az iskolai év egyhangúságát hangversenyek, színelőadások, a karácsonyi ünnepély szakítják meg, sőt farsangkor házi táncmulatságot is rendeznek, hogy az ifjúságot a farsang egyéb veszedelmes kinnövései ellen megoltalmazzák. Az intézet élén egy felügyelőbizottság áll, amelynek elnöke valamelyik kormánytanácsos. Képviselve van abban a lelkeség és a tanítóság is. Végül fel kell említenünk itt, hogy a mostani elnök, dr. Leutenegger kormánytanácsos 1929-ben a vizsga alkalmával az ifjúsághoz intézett buzdító beszédében érdekesen emlékezett meg a tanítóképzésről a következő szavakban: „Jelenleg, amikor őszintén örvendezünk a thurgau tanítóképzőnek, vannak német államok, akik feláldozták tanítóképzőiket s a tanítóképzés más útját választották. Vajjon nem hatol be egy napon ez a tanítóképzőellenes áramlat a mi kántonunkba is? Semmi sem lehetetlen. Csak az a bizonyos, hogy mi nem sietünk ezzel az újítással. Emberek jönnek és emberek mennek. De ettől eltekintve, még sokáig-sokáig tiszteletben fogja tartani Thurgau az ő tanítóképzőintézetét!”

Dr. Veress István.

(Folyt. következik)

Minden egyházi okmányra, iratra, levélre ragasszunk árvaléyeget!

¹ Ezen előadás azóta nyomtatásban is megjelent ilyen címmel: Das Lehrerbildungswesen in Ungarn. Kár, hogy ezen munkába minden elővigyázat mellett több sajtó-hiba csúszott be, ami annak tulajdonítható, hogy a kinyomtatás magyar nyomdában történt. Külföldre menő példányokban ezeket a hibákat tentával javítjuk ki. Szerencsére értelmet zavaró hiba nincsen a nyomtatásban.

IRODALOM

Megjelent a Keresztyén Család Naptára az 1931. évre. Tartalma az előző évekhez hasonlóan gazdag és változatos. Írói közül megemlítjük: dr. Ravasz László, dr. Makkai Sándor, Péter Mihály püspökök, Lord Rothermere, Szász Károly, Szaboleska Mihály, Mórícz Zsigmond, Hegedüs Loránt, Komáromi János, Gyallay Domokos, Czeglédy Sándorné, Vargha Tamásné, Kovácsné Huszár Jolán, Benkó Ferenc, Pongrácz József, Kesztyűsné Balogh Margit, dr. Tavaszgy Sándor, dr. H. Kiss Géza, Thaly Lóránt, dr. Vass Vince, Medgyasszay Vince, Böszörményi Jenő, Szabó Pál, Győry Elemér, Nagy Ferenc, Gönczy Béla, dr. ifj. Szabó Aladár, Tollas Béla, Baja Mihály, Uray Sándor, Vas Gereben neveit. Bibó Lajos neves írónk teljes kis-regényt írt a naptárba, amelynek rajzait Haranghy Jenő rajzolóművész készítette. A 160 oldalas, nagyalakú naptár ára 1 pengő.

Vajjon szegényebb lenne-e az egyháza, ha havi 1—2 pengőt árvabélyegre fordítana?

HALOTTAINK

Lánczy Gyula miniszteri tanácsos, m. kir. pénzügyigazgató, a polgári signum laudis tulajdonosa, Debrecen sz. kir. város, Bihar és Hajdú vármegyék törvényhatósági és közigazgatási bizottságainak tagja, a debreceni református egyház presbitere szeptember hó 27-én, életének 57., boldog házasságának 31-ik évében, a Tisza István Tudományegyetem klinikáján, hosszas szenvedés után elhunyt. Élete nyitott könyv volt. Lapjain arany betűkkel ragyogott az Isten-, haza- és felebaráti szeretet. Munkássága mindenkor az igazság keresése, az elhagyottakon segíteni akarás, a világtól való elvonulásban hajnalig tartó, túlfeszített munka. Puritán, megingathatatlan jellem volt. Temetése igen nagy részvétellel szeptember hó 29-én ment végbe, a Nagytemplomban kezdődő gyászszertartással. Itt dr. Baltazár Dezső püspök mondott áhitatos imát, a sírnál pedig dr. Révész Imre egyetemi tanár, lelkipásztor végezte a gyászszertartást. A megboldogult ősi református lelkészcsalád sarja. Édesapja is református lelkipásztor volt, rokonai között most is többen vannak lelkipásztorok, így két testvére is, kiknek egyike Lánczy József beregi esperes. Felesége, gyermekei, kiterjedt széles rokonság gyászolják.

Áldott legyen emlékezete!

Özvegy Béltékny Albertné szül. Hegymegi Kiss Irma, a szoboszlói lelkipásztor édesanyja Hajdúszoboszlón, élete 83-ik évében szeptember hó 24-ikén elhunyt. A kétszeresen is ároni családbeli nagyasszony emlékezetét kedveseivel együtt áldjuk.

KÜLÖNFÉLÉK

Papp Judit, Dóczi-leánygimnáziumi II. oszt. tanulót, dr. Papp Ferenc tanítónőképző int. igazgatónk hőselkű leánykáját, a Kormányzó úr, bátor életmentéséért — melyet még 10 éves korában azzal vitt végbe, hogy egy a Balatonban fuldokló munkásasszonyt saját élete kockáztatásával úszás útján a partra mentett — öröskeresztes érdemrenddel tüntette ki. Az almának és a fájának egyaránt gratulálunk, Isten iránti hálával, és az Ő szent kegyelmében való dicsekedéssel.

A református lelkészözegek örszentmiklósi szeretetházának intézőbizottsága elhatározta egy fajbaromfitelep létesítését. Felkéri az intézőbizottság azokat a leány lelkészárvaikat, akik e foglalkozás iránt képességet és hajlamot éreznek magukban, közöljék címüket özv. dr. Szóts Farkasné intézőbizottsági elnökkel (Budapest, II., Batthyány u. 2.). Az intézőbizottság magára vállalja az ezen munkára jelentkezőnek megfelelő kiképzését azzal a feltétellel, hogy az általa kiképzett lelkészárva kötelezi magát arra, hogy a Szeretetház fajbaromfi telepét legalább három évig vezeti. Amennyiben lelkészárva nem jelentkezik, református tanítók leányárváinak jelentkezése is figyelembe vétetik.

A nagykárolyi egyházmegye belmissziói bizottsága szeptember 25-én értekezletet tartott Mátészalkán, a templomban. Az értekezlet, — amely bizony különösen a környékbeli lelkészek részéről nagyobb látogatottságot érdemelt volna, — énekléssel s Nagy Imre olcsvai lelkész imádságával kezdődött. Ezt követőleg Boross Mihály vitkai lelkész, belmissziói előadó tartott építő tartalmú és hatású bibliamagyarázatot Ján. 21:1—19. alapján, majd Fóris Lajos esperes megnyitó beszédében körvonalazta azokat a teendőket, amelyeket a belmissziói munkásainak az 1930—31. munkaévben el kell végezniük. Boross előadó beszélt ezután a belmisszió fogalmi meghatározásáról és lényegéről s szavaihoz kapcsolódva Fóris esperes a bibliakörök, továbbá az ifjúsági és leányegyesületek gyülekezetenkénti megalakításának szükséges voltát hangsúlyozta. Beszéde nyomán határozatba ment, hogy bizottságunk a közel jövőben Mátészalkán belmissziói munkásképző napokat s presbiteri konferenciát rendez. Az értekezlet a 245. dics. 10. versének elénekklésével ért véget.

Húszéves lelkészi találkozó. A debreceni református kollégiumban húsz évvel ezelőtt végzett theologusok október hó 2-án találkozóra jöttek össze Debrecenben. A találkozóra megjelentek ebből az alkalomból magas nivójú irodalmi délutánt rendeztek, d. u. 6 órai kezdettel a kollégium dísztermében. Az irodalmi délutánon megnyitó beszédet mondott dr. Erdős Károly egyetemi tanár, a kollégium húsz év előtti széniora. Előadást tartott Debreceni

István szatmári lelkipásztor. Felolvasott dr. Nagy Sándor debreceni főgimnáziumi vallás-tanár. Szombati Szabó István lugosi lelkész. költményeiből felolvasott Debreczeni István Az ünnepély műsorát vig jelenet, szavalat és a kollégiumi Kántus énekszámait tették változatossá. Az irodalmi délután jövedelme a Kántus javára fordított.

Tanárválasztás. A kiskunhalasi református egyházközség presbiteriuma a kiskunhalasi Szilády-reálgimnáziumhoz h.-testnevelési tanárnul megválasztotta Varga Jenő testnevelési tanárt, dr. Varga Jenő debreceni kollégiumi tanítóképzőintézeti vallás-tanár fiát.

A hajdúszoboszlói presbiterium a XII. sz. tanítónői állásra 18 pályázó közül Balla Margit tanítónőt választotta meg, aki már évek óta kiváló eredménnyel működött, mint h.-tanítónő a szoboszlói egyház szolgálatában.

A békés-bánati egyházmegye őszi közgyűlését október hó 1-én tartotta Békéscsabán. Előző napon a tanügyi bizottság és az egyházmegyei bíróság ülésezett, ugyanekkor lelkész-értekezlet is tartatott.

A makói C. E. szövetség október hó 19—20. napjain helyi hitébresztő konferenciát rendez. A konferencia előadói között vannak dr. Csia Sándor, Sallay István, Czako Jenő, Nagy István debreceni belmissziói lelkész.

A konyári lelkészi kör őszi gyűlését Berettyóújfaluban tartotta meg szeptember hó 26-án. A testvér hét gyülekezet lelkipásztorain kívül — mint igen kedvesen látott vendégek — jelen voltak esperes és egyházm. gondnok uraink, az egyházmegye belmissziói előadója és a derekeskei gyülekezet buzgó lelkipásztorai is. A megjelentek reggel istentiszteletre gyűltek össze, amelyen Veress Bálint elnök imádsággal, Fekete Gusztáv bibliaolvasással és Dankó Sándor igehirdetéssel vettek részt. Utána a helybeli lelkész irodájában önvizsgálatot tartottak, — amelynek témája az volt, hogy a lelkészeknek miképpen kell forgolódniuk a hívek előtt, hogy a Jézus követésében példák legyenek a gyülekezetben. Utána Ördög Lajos bevezető sorai kapcsán elmélyedtek az *unio mystica cum Christo* kérdése rejtelmeibe. Majd pedig az úrvacsorai külön istentiszteletnek Pocsajban megvalósított részeit tárgyalták meg s végül Hajdú Gyula előadásában a 33—1930. sz. konventi rendelkezéssel közölt új liturgia egyes gyakorlati szempontjait világosították meg. (Jegyző.)

Új helyiséget bérelt a debreceni KIE Piac ucca 7. sz. alatt. A debreceni KIE kibérelte a volt Polgári és Gazdakör Piac u. 7. sz. alatti, modern hét szobából álló helyiségét. Az átalakítási munkálatok most vannak folyamatban.

„**A magyar fajiség problémája**“ címen tart előadást dr. Fábrián Dániel orvos, a Bartha M. Társaság elnöke a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségének legközelebbi

Szerda-estéjén, október 8-án, szerdán este fél 7 órakor, a Református Theologia Akadémia Ráday-termében (Budapest, IX., Ráday u. 28.). Minden érdeklődő református testvérünket szeretettel várják.

Magyar Keresztény Leányegyesületek Nemzeti Szövetsége, Budapest, IV., Váci ucca 78—80. I. 5.

A Keresztény Leányegyesületek Vezetőihöz!

Kedves Munkatársak!

A *Magyar Keresztény Leányegyesületek Nemzeti Szövetsége* református és evangélikus leányegyesületi vezetők számára október havában két hetes tanfolyamot rendez.

Célja ezzel az, hogy akár régi vezetőknek új indíttatást, akár újaknak útbaigazítást adjon, mindannyiuknak pedig úgy elméleti, mint gyakorlati ismeretek nyújtása által munkájukban segítségükre legyen.

A tanfolyam ideje: október 19—nov. 2-ig.

Helye: Tahi (Budapest mellett) e célra átengedett lüthető magánvilla.

Költségei: Részvételi és ellátási díj 15 napra 45—50 P (a résztvevők száma szerint).

Tananyaga: Bibliaismeret, Egyháztörténet, Irodalmi, szociális és egészségi ismeretek, Psychologia és a lányok lelki világa. Leányegyesületi munka elmélete és gyakorlata a négyes program alapján: Lélegkondozás, biblia-kör vezetés, értelmi munka, szociális szolgálat, egészségápolás, játék, torna stb.

Szervezeti kérdések.

Más belmissziói munkák ismerete: vasárnapi iskola, diakonisszaügy stb. Külmisszió.

Mint hogy a tanfolyam megtartása csak akkor válik lehetségessé, ha kellő számú jelentkező van, arra kérjük az egyesületeket, egyházakat, hogy a részt venni kívánókat az alábbi jelentkezési lapon legkésőbb október 10-ig szíveskedjenek bejelenteni.

A közelebbi tudnivalókat később közöljük.

Nagy örömünkre szolgálna, ha mennél több egyesületnek lehetnének szolgálatára ezzel a vezetőtanfolyammal s ezáltal is segítségére lehetnének református és evangélikus egyházainak az ifjúság közötti munkájukban.

Budapest, 1930 szeptember 30-án.

Victor Erzsébet s. k.,
főtítkár.

Jelentkezési lap.

Név:
Foglalkozás:
Lakás:
Melyik egyesület, vagy gyülekezetből:
Születési év:
Milyen képzettséggel bír:
Mióta tagja leányegyesületnek és milyen munkát végzett eddig abban:
Milyen egyéb egyházi, vagy társadalmi munkát végzett eddig:

A tenkei református gyülekezet lélekemelő ünnep keretében avatta fel megújított templomát. Az ünnepélyen szentelő imádságot Sulyok István királyhágómelléki püspök mondott.

Szerkesztői üzenet.

Törökszentmiklós. A boldogult B. K.-ról nekrológot kérünk. — **Nyírbogát.** A meghívót sajnálatunkra csak e helyt nyugtázzhatjuk, mert *táncmulatsággal végződő* lelkesbeiktatási és iskolafelavatási ünnepélyeknek híreink között nem adhatunk helyet.

TARTALOM: Világi: Ha a trombita bizonytalanul zeng. — R. I.: Hová vezet ez? — Közélet: (mb.) A marosvásárhelyi „nagyhét”. — Iskola. — Irodalom. — Halottaink. — Különfélék. — Szerkesztői üzenet.

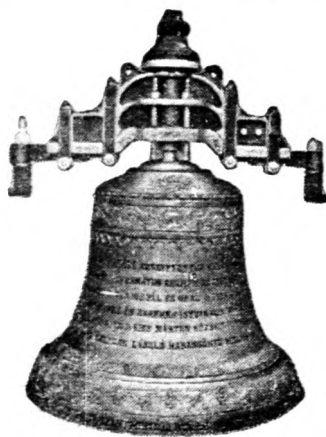
Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

A törökszentmiklói református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

Telefon: Aut. 913-53. sz.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.

Számos egyházi elismerőlevél

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányu zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1930—2281

Fali olvasótáblák, mozgatható betűk, szemléltető képek

Bittenbinder—Grenezer: Métermértékek szemléltető táblája, hozzávaló utasítással. (Hossz-, terület-, köb-, súly-, ürmértékek)	3.—
Gönczy: Írott, mozgatható betűk. (Összes kis- és nagybetűk)	2-40
Ugyanaz nyomtatott betűk	2-40
Gönczy—Úrhegyi: Fali olvasótáblák, írott és nyomtatott betűk olvasásának tanításához (70×100 cm. méretben, 24 lappal)	8.—
Úrhegyi Alajos: Színes fali olvasótáblák a „Betűország”-hoz, 6 lap, 63×95 cm. méretben	3-20

Vezérkönyvek.

Ligárt M.: Útmutató az Ábécéhez	3-20
Bodor D.: Tanácsadó az Ábécéhez	3-60
Ligárt M.: Beszéd- és értelemgyakorlatok vezérkönyve, I—IV. o.	9-60
Ligárt M.: Magyar nyelvi vezérkönyv, II—VI.	10-40
Ligárt M.: Számtani vezérkönyv, I—VI. o.	10-40
Somorjai L.: Tornatanítási vezérkönyv, I—VI.	5-50
Szele M.: Vezérkönyv a vallástanításhoz	2-80

Népiskolai egységes vezérkönyvek.

Szerkesztik: *Quint József és Körösi Henrik.*

Molnár Oszkár: A tanítási módszer történeti fejlődése. Quint József előszavával	3.—
Fodor Ferenc: A magyar elemi népiskolai földrajzi oktatás.	4.—
Quint—Stelly—Stolmár: A természeti és gazdasági ismeretek tanítása a III—IV. osztályban	6-40
Quint—Drozdy: A beszéd- és értelemgyakorlatok tanítása az I. osztályban	9-20
Háros—Körösi: A magyar fogalmazás vezérkönyve	4-40
Quint—Drozdy: A beszéd- és értelemgyakorlatok tanítása a II. osztály számára	10.—
Berwaldszky—Tscheik: A rajzoktatás vezérkönyve. Sajtó alá rendezte: Luttor Ignác	16.—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a beszéd- és értelemgyakorlatokhoz	4.—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a helyesírás és magyar nyelvtan tanításához	3-60
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a természetrajz, gazdaságtan és háztartástan tanításához	2-80
Bíró K. L.: Gyakorlati példatár a fogalmazás tanításához, II., III., IV. és V—VI. oszt. együtt, osztályonként, a	1-20
Vallástanítási és egyházi énektanítási tanterv és utasítás, 1929. évi kiadás. (A református Egyetemes Konvent kiadványa)	1-20
Straub—Vadász: A számolás és mérés tanításának vezérkönyve	4-80
Móczár M.: Vezérkönyv a természetrajz, gazdaságtan és háztartástan tanításához, III—IV. oszt. számára	3.—

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedése Debrecen,
Ferencz József-út 62.